

Много често големият враг на истината е не лъжата – преднамерена, обмислена, подла, – а митът: настоятелен, убедителен и нереалистичен.

Джон Ф. Кенеди

Да си поиграем на убийство... или на развод.

Мерилин Монро

1

След известно време всичко започна да се размазва пред погледа ми.

Имах чувството, че съм прекарал часове, ако не и дни, проснат на пода в този хотел, с лице, прилепено до паркета, и с широко отворени очи. Чувах единствено свистенето на въздуха през отдушника до главата ми. После прозвучаха затварянето на вратата, ключовете в ключалката, стъпките по пода, които спряха в момента, в който завъртях глава, и пред очите ми изникнаха чифт лачени обувки. Между тях тупна горящ фас.

И в следващия момент – пистолет.

– Ставай. – Капитан Хамилтън пхна смит-енд-уесъна в тила ми. – Искам да ми напишеш писмо.

Нямам спомен кога съм го направил, нито как. Трите нембутала (или бяха четири? пет? или десет? не си спомням) ме бяха извадили от строя. Виждах капитана размазано, в двоен образ.

Той ми подаде химикалката, с която самата тя бе написала последните си думи, и ме принуди да напиша своите. Както седях замаян на леглото, с опрения в слепоочието ми пистолет, се сетих за писмата, надраскани по салфетки, по врати, прозорци и килими, които пълнеха рафтовете в отдел „Писма и оръжия на самоубийци“. Ето че сега добавях към тях и своето:

Грижи се за Макс вместо мен. Кажу му, че го оби-

чах. Кажу ми, че каквото и да е вършил баща му, винаги е обичал сина си.

– Така е добре, Дилайла – надвесил се над мен Хамилтън. – Сега добре ли се чувстваш?

Кимнах.

– Нали ти казах.

Подаде ми шишенцето.

Наведох се напред, посегнах към хапчетата, но в ръката ми се озова пистолетът. О, докторе, рамото ми беше контузено. Точно на теб това ти е добре известно.

Няма нужда да ти казвам, че го застрелях. Лежах по гръб, с прибори към тялото лакти. Той понечи да се наведе, когато пистолетът изтрещя и в гърдите ми зейна димяща черна дупка с големината на монета. Отстъпи, опипа дупката и впери поглед в течността, заблестяла като бензин на пръста ми.

– О, знам какво е това – пророни, докато се свличаше.

Чух звука, който издаде черепът ми.

Знам какво става, когато човек умре.

Въздишаш и потъркваш чело.

– Така.

Изтупваш една честърфийлд от пакета и палиш с клечка кухненски кибрит. Дърпаш и после издишваш дима към окачения на тавана вентилатор с крушката, увиснала над масата, и аз забелязвам (не за пръв път) колко лепкава, студена и пореста е кожата ти. Едър мъжага си, докторе, като застаряващ футболист, имаш физиономия и фигура на ченге от малък град.

– Да повторим – казваш. Намествах очилата си с телени рамки и поглеждаш бележките, които водиш в тефтера, оставен до наподобяващия куфар и включен на запис магнетофон „Сони“ върху бюрото. – Ти го застреля.

– При самозащита. Виж ми превръзките. Нали лично ми даде новрил за болката.

– Помага ли?

– Засега.

Седиш в единия край на масата, аз – в другия. Между нас са въпросният магнетофон, купчина употребявани и нови ролки с диаметър 17,5 сантиметра, стъклен пепелник, шишенце „Новрил“ и пакетът ти цигари „Честърфийлд“. Освен това има и кутия с етикет, на който пише: „Фицджералд, Бен, псих. оценка“. Вътре се съдържат така наречените от теб „Веществени доказателства“:

(1) Пистолетът „Смит енд Уесън“

(2) Шишенце „Нембул“

(3) Част от лист, откъснат от бележник, на който пише: „Вила 52“ и „28 юли“

(4) Изцапана картонена папка, съдържаща няколко снимки формат 20x25 см

(5) „Амал и нощните посетители“

(6) Пликче пепел

(7) Нов червен дневник с надпис СПОМЕНИ

Вземаш веществено доказателство № 1.

– Пръстовите отпечатьци по него са твои.

– Както вече казах, застрелях го.

– Защо?

– Защо хората правят разни неща? След смъртта ѝ всичко се промени.

– Чия смърт?

– На актрисата. Вече ти разказах.

– Разкажи ми пак.

Това и правя.

– Събуди ме чукане на вратата – подхващам. – Сед-

нах на леглото под неоновата светлина, пълзяща по стената срещу прозореца. До мен имаше празна кутия от *му гу гай пан* – задушено пиле с гъби и зеленчуци, – която не бях изхвърлил. Не бях сигурен дали съм сънувал, че някой чука, или наистина бях чул звук. Нямах телефон.

– Чакай малко.

Мръщиш се. Нещо не е наред с магнетофона. Ролките са спрели. Превърташ назад, после пускаш записа и чувам гласа си.

... опина дупката и впери поглед в течността, заблестяла като бензин на пръста му...

Натискаш СТОП и ме поглеждаш.

– Като бензин?

Кимвам.

– Блести като *бензин*, Бен?

– Нарича се сравнение.

– За кого се имаш, за Една Фърбър ли?

Но гласът ми вече не се чува на лентата. Записът е прекъснал точно там. Чува се само стържене. Донастройваш апаратурата и опитваш пак: превърташ назад, спираш, пускаш.

Нищо. Стоварваш длан върху магнетофона.

Превърташ, спираш, пускаш.

Гласът ми:

Защо хората правят разни неща? След смъртта ѝ всичко се промени.

Спираш лентата и ме поглеждаш.

– Продължавай от там, където спря.

– Първо ми дай цигара.

– Мислех, че си ги отказал.

– Това беше вчера.

Давах ми цигара.

Заедно с един новрил: за болката.

След известно време всичко започва да се замъглява.

- Този път кажи истината – настояваш ти.
- Вече ти я казах.
- Ами повтори я.

ПРАЗНА!!!

Неделя, 5 август
1962 г.

ПРАЗНА!!!

2

Събуди ме чукане на вратата. Седнах на леглото под неоновата светлина, пълзяща по стената срещу прозореца. До мен имаше празна кутия от *му гугай пан* – задушено пиле с гъби и зеленчуци, – която не бях изхвърлил. Не бях сигурен дали съм сънувал, че някой чука, или наистина бях чул звук. Нямах телефон.

– Ехо?

Пак чукане, после глас:

– Бен?

Май беше Инес.

– Идвам.

Апартаментът на седмия етаж струваше петдесет долара седмично, мебелиран, под което се разбираше твърдо легло с дългогодишна история и пружини, които стелнеха при всяко завъртане; подплатени с найлон жълти завеси, които воняха на цигари; килим, в който се бе наслоила унила безнадеждност; и табелка на вратата, която предупреждаваше: ПРЕДИ ДА ЗАСПИШ – ЗАКЛЮЧИ.

Все едно беше нужно да ми се напомня.

Малката ми спалня беше свързана с помещение, наречено в брошурите „холова част“, посредством коридорче с тоалетна. Под „холова част“ се имаше предвид стар диван, котлон и голи крушки, които примигваха непрекъснато заради променливия ток. На излизане от спалнята външната врата към стълбището ми се пада-

ше вляво. Надникнах през шпионката: разтеглено изображение на Инес. Тя караше нощните смени в лоби бара.

– Кой е?

– Търсят ви по телефона, сеньор Бен.

Отключих.

– Макс добре ли е?

– Не синът ви.

– Жена ми?

– Не жена ви, сеньор Бен. Работа. Идвате?

– Трябва да се облека.

Бях по боксерки, вече не съвсем бели. Нахлузих фланелка и обух захвърления на пода панталон; тирантите изплющяха на раменете ми, докато ги намествах. Хвърлих поглед в огледалото вляво от вратата, което бе поставено в рамка като снимка: рошава черна коса, бледа кожа, мътен поглед и синкава четина.

Спрелият стенен часовник в чупката между дивана и кухничката показваше 2:15.

Неизменно 2:15.

На котлона беше останало кафе от предишната нощ, така че го сипах в една чаша със засъхнала утайка по ръба. Домакинската работа не ми е сила, освен това не обичам студено кафе. Но ми помагаше да намаля цигарите, което за мен си беше като опит за летене.

Знаех, че в кошчето за боклук под мивката има пакет „Кент“. Бях го изхвърлил предишната вечер. Извадих го заедно с наченат сандвич, за който внезапно реших, че може да ми дойде добре. Днес би трябвало да е ден първи от живота ми без цигари, но си казах, че филтрите на „Кент“ абсорбират катрана.

Катранът е това, което те убива.

* * *

Телефонът беше поставен върху бюрото в слабо осветения бар, свързан с овехтялото фоайе чрез двукрила врата. Барът служеше едновременно за неофициална рецепция на „Савой“ и... ами за бар. Имаше високи железни столове с опърпани черни кожени възглавници отгоре, пластмасови поставки за салфетки и стени, облицовани с панели от пресована ламарина. Червените крушки придаваха на помещението вид на холандски публичен дом.

Инес стоеше зад бара, вдигаше телефона и продаваше кутии цигари с пъхнати вътре талони. Събереш ли достатъчно, можеше да си купиш тостер. Целите стени бяха окичени със снимки на нейни любими актьори: бореца Ел Санто, Кантинфлас и Долорес дел Рио, чието име означавало (тя така твърдеше) „Тъгата на реката“.

Подаде ми телефона.

– Бен е. – Пъхнах цигарата в устата си.

– Фиц. – Беше Селдън, секретарят на отдела. – Тук е пълна каша. Трябваш ни.

– Кое време е?

– Пет. Ела веднага.

– В службата?

– В Брентуд. Фифт Хелена Драйв № 12305.

– Я пак?

Продиктува ми адреса. Записах го.

– Имаме труп.

– Стига, бе.

– Знаменитост е.

Каза ми името. Спомних си, че бях чел разни жълти клюки за някакъв филм, който не била довършила. Бях си купил онзи брой на списание „Лайф“ с последното ѝ интервю. „Може би донякъде е облекчение да приключиш – казваше там. – В смисъл, знам ли, все едно спринтираш на пистата и като стигнеш до финала, си отдых-

ваш – успял си! Но истината е, че никога не успяваш – винаги се налага да започнеш отначало.“

– Не е изключено да е... Не, Били – смени тона Селдън. – Тати е добре. Връщай се в леглото. – Продължи в слушалката: – Домашни работи. Събудих децата.

– И мен ме събуди.

– Трябват ни роднини.

– Не се занимавам с роднини.

– Днес ще ти се наложи.

Бях помощник-следовател с чиновнически функции, отговарях за „Писма и оръжия на самоубийци“. Звучи проста работа, но понякога самоубиецът оставя бележка, надраскана на пода, на някоя врата, на огледало или направо на стената. Ако човек мине през хранилището за веществени доказателства на шерифството, може да види цели врати, опрени върху етажерките и изписани с червило: „Скъпи Андрю. Кажи на децата, че ги обичам.“

– Размърдай се – каза Селдън.

Постарах се. Отне ми десет минути, докато запаля рамблър. Беше модел 1958-а, купен на старо по частна обява. Продавачът успя да ме убеди да избира него, което и сторих, без да си давам сметка за окаяното състояние на колата. Беше като пребитата жена; и вървеше като такава.

Потупах джобовете си за кибрит.

Ден първи се отлагаше за утре.

Зелената дървена порта пред къщата беше между зид с гипсова мазилка, обрасъл с бугенвиллии. Той скриваше имота от улицата, но все пак успях да зърна испанските керемиди на покрива на гаража. На пощенската кутия нямаше име. Съвсем скромна къща. Защо ли я бе купи-

ла? Най-известната жена в света, с всичките пари, които тази репутация предполага, бе предпочела едноетажна хасиенда в Брентуд вместо голямо имение в Бевърли Хилс.

При това *точно* тази едноетажна хасиенда в Брентуд.

Оставих колата в задънената уличка Фифт Хелена Драйв, хвърлих угарката от третата цигара на асфалта и понесох куфарчето си през фотографите и репортерите с журналистически карти, забити в лентата на шапките им като карти за игра. Да не говорим за съседките, наизлезли по трикотажни пеньоари на розички.

Слънцето скоро щеше да изгрее. От Юта и Невада нахлуваха фронтове на ниско налягане и южен вятър: така съобщиха по радиото. Очакваше ни поредният зноен ден.

Пред вратата стояха двама полицаи.

– Добро утро, господа полицаи. Бен Фицджералд. Помощник-следовател.

– Вече сте вътре.

– Моля?

– Представител на вашата служба вече пристигна.

– Не е вярно.

– Напротив. Прави снимки. Жена е.

– Жена? Поискахте ли ѝ документите?

– Не.

Размахах своите.

– Тук какво пише?

– Господин Бенджамин Фицджералд, помощник-следовател, Следствена служба, окръг Лос Анджелис.

– Благодаря.

– Забавна професия.

– Дума да няма.

Прекоших дневната и се озовах в коридор към малка

спалня – твърде тясна за всичките хора, наблъскани вътре. Не помня колко точно бяха; непрекъснато влизаха и излизаха. Петима ли преброих? После се увеличиха на шест-седем. Намаляха до двама-трима; след което пак станаха седем. Един мъж си подаде главата през вратата и извика на някой си Дон да отиде в кухнята, а въпросният Дон вдигна четката от скрина, който обработваше за отпечатъци, и настъпи плоча на Синатра.

Навсякъде по пода имаше големи пликове и кутии от луксозни магазини като „Ай Магнин“ и „Бълокс“ на булевард „Уилшър“. Щракаха фотоапарати „Лайка“ и заснемаха кадри, които на другия ден нямаше да съществуват. Полицаи чертаеха с тебешир и покриваха пода с платнище. Очите ми отскочиха от полицейския инспектор, който ръсеше черен прах върху парчета стъкло, към броя на „Хортикълчър“ под леглото, към гумените ръкавици, опръскани с течност, и хапчетата, забити между влакната на килима, но всичко това – изобщо всичко – застина, щом видях актрисата.

Тя лежеше по корем на леглото, стиснала телефон. Беше покрита с чаршаф до раменете. Виждаше се пепеляворусата ѝ коса, изтощена от твърде много манипулации. Кабелът се виеше под тялото. Ноктите ѝ бяха сини. Причината за смъртта изглеждаше очевидна: свръхдоза. Само че...

Само че трупът беше във войнишка поза: краката изпънати, главата надолу.

– Няма нужда да ти обяснявам какво означава това, докторе – казвам.

– Напротив – отвръщаш. – Има нужда.

– Ами приличаше ми на постановка.

– Моля?

– Постановка – повтарям. – Хората, поели свръхдоза, не се унасят безметежно и щастливо. Обикновено

имат конвулсии. Повръщат. Умират в гърчове. А тя стискаше телефона.

– Е, и?

– При свръхдоза барбитурати не би умряла, стискайки телефон.

Отидох до леглото и огледах наоколо. Нямаше повръщано.

На нощната масичка имаше лампа, покрита с носна кърпа, под която се виждаха няколко шишенца с лекарства. На едното имаше етикет на аптека „Сан Висенте“: *Мерилин Монро. Енгелбург... 25.07.62... 0,5 г... преди лягане.*

Същото шишенце, което виждаме пред себе си в момента – едно от твоите „веществени доказателства“, докторе: веществено доказателство № 2.

Под масата имаше мексиканско керамично гърненце с разместено капаче; купчини книги и вестници, бурканче крем за лице... и празна водна чаша.

Запомни чашата. Тя става важна.

Глас зад мен:

– Страшна работа.

Обърнах се и видях на прага да стои Джак Клемънс. Лицето му беше толкова червено, че изглеждаше като сурово месо, а косата му беше с цвят на разредена горчица. Представляваше Западната лосанджелиска полиция: дежурният в западния участък при получаване на обаждането сутринта.

– На какво дължа удоволствието, Фиц?

– Трябва да търся най-близките ѝ роднини.

– Няма никакви роднини тук. Само майка в „Рокхейвън“.

– Не съм и чувал за „Рокхейвън“.

– Ще чуеш.

– Какво е ставало тук? – попитах.